www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'nde Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Almanca Öğretmen Adaylarının ve Lise Öğrencilerinin Deneyimleri*

*Experiences of German Teacher Candidates and High School Students Related to Teaching Practice Course at Anatolian High School and Science High School***

Arzu Orhan ***

Abstract: In order to be successful in today's business world, it is necessary to acquire changing skills and competencies. In line with these changing professional needs, the gaining of these skills is therefore increasingly important in training qualified individuals. In foreign language teaching, the methods and techniques applied in the courses, the course materials used, the primary language skills acquired, and the attitudes of teachers towards students directly affect language learning. The 4th-grade students (teacher candidates) in the German Teaching Department at Bursa Uludağ University and students in high schools Anatolian High School and Science High School voluntarily participated in this study, and it was compared to the experiences of them about the Teaching Practice Course. The study was carried out with a total of 40 teacher candidates and 80 students in 2017-2018 with the 20 teacher candidates and 40 students of both Anatolian High School and Science High School, separately. For this purpose, a questionnaire about the Teaching Practice Course was prepared and applied to the groups. The data were analyzed by SPSS 25 program and shown with percentage (%) and frequency calculations in tables. To evaluate the quantitative data of the questionnaire, the mean values were calculated and t-tests were applied. The results showed that Science High School students' level of the German language, interest in German lessons, and success in German lessons were statistically more significant than those of Anatolian High School students. At the same time, the use of Willkommen Deutsch A1.1-2 textbook supported by usb and smartboard, and the application of Communicative Method, Speaking Skill, and Listening-Comprehension Skill in lessons also made a statistically significant difference in Science High School.

Structured Abstract: Introduction: Teaching Practice Course for teacher candidates is the first concrete step of being a teacher, and this allows them to have an idea about their professional duties. The first experiences that also affect their future professional lives are gained in here (Özkılıç, Bilgin & Kartal, 2008: 735). It is seen that the subject of Teaching Practice Course has a broad research area. In foreign language teaching, numerous publications with the subject support that Teaching Practice Course is a current subject in education and

* Çalışma 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında yürütülmüştür. Araştırma verileri 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında toplandığı için çalışmam Etik Kurul onayı gerektirmemektedir.

** The study was carried out in the 2017-2018 academic year. Since the research data were collected in the 2017-2018 academic year, my study does not require ethics committee approval.

*** Öğr. Gör. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Almanca Öğretmenliği
Lect. Dr., Bursa Uludağ University, Faculty of Education, Foreign Language Department, German Language Teaching
ORCID 0000-0002-0907-1097

mollaoglu@uludag.edu.tr

Cite as/ Atıf: Orhan, A. (2020). Anadolu lisesi ve fen lisesi'nde öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin almanca öğretmen adaylarının ve lise öğrencilerinin deneyimleri. *Turkish Studies - Education*, 15(4), 2785-2800.
<https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.44870>

Received/Geliş: 05 July/Temmuz 2020

Accepted/Kabul: 27 August/Ağustos 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 30 August/Ağustos 2020

CC BY-NC 4.0

training as well as in for teachers and teacher candidates. In this study, the experiences of teacher candidates during the Teaching Practice Course may play an essential role in their future professional life, and it is thought that it would become important the Teaching Practice Course at the Faculties of Education in the near future. The study aims to inform and raise the awareness of teacher candidates about the tasks where they should perform during the Teaching Practice Course. For this, the 4th-grade students (teacher candidates) in the German Teaching Department at Bursa Uludağ University and students in high schools Anatolian High School and Science High School voluntarily participated in this study, and it was compared to the experiences of them about the Teaching Practice Course. In this context, the following questions are asked to the high school students (1., 2., 3., and 4) and teacher candidates (5., 6., 7., and 8.).

1. The German language levels of students
2. The interests in the German lesson of students
3. The successes in the German lesson of students
4. The motivational statuses on the German lesson of students
5. The textbooks/materials used in the German lesson
6. The language used in the German lesson
7. The language teaching methods in the German lesson
8. The language skills used in the German lesson

Method

This study was carried out with the 4th-grade students (teacher candidates) in the German Teaching Department at Bursa Uludağ University and students in high schools Anatolian High School and Science High School. The new questionnaire consisting of a total of 13 questions was used, which based on the questionnaire prepared by Mayr (1998). In 2017-2018, this questionnaire was separately asked on a total of 40 teacher candidates (12 girls and 8 boys in Anatolian High School and 14 girls and 6 boys in Science High School) and 80 students (14 girls and 26 boys in Anatolian High School and 18 girls and 22 boys in Science High School). All participants have voluntarily joined this study. The explanation and information on the aim of the questionnaire and their contribution to the education field were given to the participants. The answers to the questionnaire were accessed by Google account, and all responses were downloaded to the computer as an Excel file format. SPSS 25 package program and t-tests were used to compare similarities and differences between high schools. The results were presented and interpreted as tables with percentage (%) and frequency values. The questionnaire consisted of 13 questions, two of which contain demographic information. In the first part of the survey, the demographic data showing the gender and age of the teacher candidates and high school students were shown. In the second part, there were two questions about weekly course hours and language laboratory in high schools. In the third part, there were questions about their German language levels, their interests, successes, and their motivations in German lessons of the high school students. This part of the survey has provided an opportunity to get to know the students who attend German classes in high schools. In the fourth part, there were four questions about the textbooks/materials, the language, the language teaching methods, and the language skills used in the German lesson.

Results and Discussion

The data showed that Science High School students' learning capacities were higher than Anatolian High School. This result is compatible with the studies in the literature (Ayık & Özdemir & Yavuz, 2007: 450; Umar & Reis, 2014: 8). While looking at Table 13, it is clearly seen that the German language levels, the interests, successes, and motivations in German lessons of the students in the Science High School were statistically more significant than those of students in the Anatolian High School. These results are also compatible with the studies in the literature (Mutlu, 2006: 160; Ayık & Özdemir & Yavuz, 2007: 450; Umar & Reis, 2014: 8). The motivation statuses of the students in the German lesson were determined not to differ and were high for both High School. Also, a significant difference for Science High School was found in the use of the textbooks/materials, the language, the language teaching methods, and the language skills in the German lesson. As a result, it can be said that the Teaching Practice Course will have positive effects on teacher candidates when teacher candidates are given the opportunity to focus on the teaching process. During the

Teaching Practice Course, it is important for teacher candidates not only to examine and apply the methodological steps for transferring the course content to students but also to observe how teachers communicate with students in the classroom. This will give teacher candidates the opportunity to wear teacher glasses and to observe the course process through these glasses.

Keywords: Foreign Languages Education, German Teaching Department, Teacher Candidates, Teaching Practice Course, Anatolian High School, and Science High School

Öz: Günümüzün iş dünyasında başarılı olabilmek için güncel becerileri ve yeterlilikleri edinmek gerekmektedir. Bu nedenle, değişen mesleki gereksinimler doğrultusunda eğitim süreçlerinde bu becerilerin kazanılması nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde giderek önem kazanmaktadır. Yabancı dil öğretiminde de derslerde uygulanan yöntem ve teknikler, kullanılan ders malzemeleri, edinilen temel dil becerileri ve öğretmenlerin öğrencilere karşı olan tutumları dil öğrenimini doğrudan etkilemektedir. Bu makalede, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'nde Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin Bursa Uludağ Üniversitesi Almanca Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıf öğretmen adaylarının ve bu liselerdeki öğrencilerin deneyimleri karşılaştırılmıştır. Araştırma, 2017-2018 yılında Anadolu Lisesi'nde 20 (12 kız, 8 erkek), Fen Lisesi'nde 20 (14 kız, 6 erkek), toplam 40 Almanca öğretmen adayı ve Anadolu Lisesi'nde 40 (14 kız, 26 erkek), Fen Lisesi'nde 40 (18 kız, 22 erkek), toplam 80 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili olarak bir anket uygulanmıştır. Veriler, SPSS 25 programı ile analiz edilmiş, yüzde (%) ve frekans hesaplamaları ile gösterilmiştir. Anketin nicel verilerini değerlendirmek için ortalama değerler hesaplanmış ve t-testleri uygulanmıştır. Araştırmadaki sonuçlar, Fen Lisesi öğrencilerinin Almanca dil seviyelerinin, Almanca dersine ilgilerinin ve Almanca dersindeki başarılarının Anadolu Lisesi öğrencilerine göre istatistiksel olarak daha anlamlı olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda, Fen Lisesi'nde usb ve akıllı tahta destekli "Willkommen Deutsch A1.1-2" ders kitabının, İletişimsel Yöntemin, Konuşma Becerisi ve Dinleme-Anlama Becerisinin kullanılması da istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Diller Eğitimi, Almanca Öğretmenliği Bölümü, Öğretmen Adayları, Öğretmenlik Uygulaması, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi

Giriş

Gelişen ve değişen dünyada, toplumların en önemli görevlerinden ve hedeflerinden birisi de nitelikli bireyler yetiştirmektir. Dolayısıyla sosyal, ekonomik ve teknolojik hedeflere ulaşmak için nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde eğitim programlarının kalitesi çok önemlidir. Nitelikli birey yetiştirme sürecinde, eğitimin içeriğine kolayca ulaşılması gerekir (Sağlam ve Ural, 2011). Bu süreçte öğretmen-öğrenci ilişkilerini, iş birliklerini, hoşgörü ve karşılıklı saygıyı, takdir etme gibi yaşam kalitesini artıracak öğretim değerleri ile toplumda eğitim anlayışını güçlendirecek en etkili ve önemli kurum ise okuldur (Özdaş, Ekinci & Bindak, 2014; Print, Ornstrom & Nielsen, 2002). Sonuç olarak okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin yönetim tarzları, öğrenciler üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler bırakır (Alshurman, 2015). Milli Eğitim Temel Kanunu içerisinde yer alan 1739 sayılı Kanunun 43'cü maddesine göre: "Öğretmenlik devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini, Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler." Bu madde incelendiğinde, Türkiye'deki öğretmenlik mesleğinin devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili görevlerini içeren bir ihtisas mesleği olduğu açıkça görülmektedir. Öğretmenin sınıf içindeki ağırlığı, öğrencilerle bireysel ilişkileri veya öğrencilerin kendi aralarındaki ilişkilerine bakış açısı ve bu süreçlerdeki etkileri, ders süreci ile ilgili öğrencilere güçlü bir mesaj verir (Seefeldt, Castle & Falconer, 2015; Yavuz, Gülmez & Özkaral, 2016: 1666). Bu nedenle öğretmenlerin dersleri uygulama biçimleri, rol model olmalarını önemli ölçüde etkiler. Öğretmenlik Uygulaması dersi sırasında öğretmenlerin ders işleme sürecini algılama biçimlerinin, öğretmen olduklarında da değişmediği düşünülür.

Bu bağlamda öğretmenlik uygulamalarında, öğretmen adaylarının edindikleri kazanımları gözlemlemek ve yorumlamak önemlidir. Öğretmen adayları için Öğretmenlik Uygulaması, öğretmen olmanın ilk somut adımıdır ve bu uygulama onlara profesyonel görevleri hakkında fikir sahibi olma fırsatı sunar. Gelecekteki profesyonel yaşamlarını da etkileyen ilk deneyimler, burada kazanılır (Özkılıç, Bilgin & Kartal, 2008: 735). Küçükahmet (2002: 6)'e göre, öğretmen adayları öğretmenlik uygulamaları sırasında kime, neden, nerede ve nasıl ders vermeleri gerektiği sorularına cevap alırlar. Öğretmen adayları, lise ve üniversite ve bunlar arasındaki karşılaştırmayı bir konum değişikliği ile deneyimlerler. Öğretmenlik Uygulaması, öğretmen adaylarına okulda yapmaları gereken günlük görevlerin bilincini ve öğretmen olmanın sorumluluğunu öğretmeye olanak tanır. Bu bakımdan Özkılıç, Bilgin ve Kartal (2008: 735)'ın çalışmasına göre Öğretmenlik Uygulaması, teori ve uygulamanın bir arada harmanlanması ve üniversite ve okul arasındaki işbirliğinin öğretmen yetiştirme programlarında bir yenilik olarak yerini alması (Hatipoğlu, 2009: 35) ile öğretmen adaylarına öğrenme ve öğretme becerilerini geliştirmeleri için uygun bir ortam sunar.

Literatür incelendiğinde, Öğretmenlik Uygulamasına ilişkin çalışan öğretmenlerin iş birliği hakkındaki görüşlerini içeren (Avramidis & Kalyva, 2007; Savolainen, Engelbrecht, Nel & Malinen, 2012) ve öğretmen adaylarının tutum ve değerlerini araştıran birçok araştırma olduğu görülür (Avramidis, Bayliss & Burden, 2000; Kopp, 2009). Yakın geçmişte yapılan araştırmalar dikkate alındığında, Öğretmenlik Uygulaması ile öğretmen adaylarının hem öğrenci hem de öğretmen gözü ile değerlendirme fırsatı buldukları ve buna bağlı olarak daha olumlu tutumlar sergilediği anlaşılmıştır (Kopp, 2009; Kraska & Boyle, 2014). Hecht (2014)'e göre bu olgu, kariyerlerine yeni başlayan öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarını olumlu şekilde etkilemektedir.

Öğretmen adaylarının tutum ve deneyimleri, sınıftaki öğretmen profilinin oluşumunda çok önemlidir (Europäische Agentur für Entwicklungen in der sonderpädagogischen Förderung, 2012). Bu nedenle, öğretmen adaylarının tutumları da Öğretmenlik Uygulaması için önemli bir anahtar olarak görülür (Kullmann, Lütje-Klose, Textor, Berard & Schitow, 2015). Bu ilişkiler göz önüne alındığında, öğretmen adaylarının hem lisedeki hem de üniversitedeki Öğretmenlik Uygulamasında edindikleri bilgi ve deneyimler, sonraki mesleki yaşamları için önemli bir altyapı oluşturur, teori eğitimler ile pedagojik uygulamalar arasında bağlantı kuran bir köprü niteliğindedir (Schäfer, Mordel & Mendzheritskaya, 2018).

Bazı araştırmalarda, teori ile uygulamanın doğru oranda harmanlanamaması bir sorun olarak da görülebilir (Benneack & Jürgens, 2002: 144). Dolayısıyla, lise ve üniversite düzeyinde teorik eğitime dayalı kavramların uygulama eğitimi ile birleşmesi sonucu ortaya çıkan deneyimlerin etkili olduğunu öğretmen adaylarına göstermek önemlidir. Gündoğan (2013)'ın araştırmasında da yabancı dil öğretiminde teori ve uygulamanın birbirinden bağımsız olarak algılanmaması gerektiği bilincinin öğretmen adaylarında oluşturulmasının önemi ele alınmıştır.

Alanyazındaki başka bir araştırmada da, okul yönetimi ile öğretmen adayları arasındaki iş birliklerini inceleyen (Çetintaş & Genç 2005), yapılacak etkinliklerin öğretmen ve öğrencilerle birlikte yürütülecek şekilde düzenlenmesi ve planlanması gerektiği vurgulanmıştır. Yücel (2018: 181)'in çalışmasında öğretmen, öğretmen adayları ve öğrenciler arasındaki etkileşimin öğretmen adayları ve öğrenciler tarafından olumlu ve değerli bulunduğu ifade edilmiştir. Bu araştırmadaki veriler, yapılan iş birliğinin öğretmen adaylarının mesleki deneyimine ve gelişimine katkıda bulunduğunu göstermiştir.

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, Öğretmenlik Uygulaması konusunun geniş bir araştırma alanına sahip olduğu görülür. Konu ile yapılan çok sayıda yayın, Öğretmenlik Uygulaması dersinin Eğitim-Öğretim içerisinde ve aynı zamanda yabancı dil öğretimindeki öğretmen ve öğretmen adayları için de güncel bir konu olduğunu desteklemektedir.

Bu araştırmanın, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması sürecinde edinmiş oldukları deneyimlerinin ilerideki meslek hayatlarında ve yaşamlarında önemli rol oynayabileceği ve Eğitim

Fakülteleri'nde Öğretmenlik Uygulama dersini ön plana çıkarabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın amacı, öncelikle öğretmen adaylarını Öğretmenlik Uygulaması dersi sırasında yapmaları gereken görevleri hakkında onları bilgilendirmek ve bilinçlendirmektir. Bunun için, Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının iki farklı lisede edindikleri deneyimler analiz edilmiştir. Bu çalışmada yer alan Bursa Uludağ Üniversitesi Almanca Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıf öğrencilerinin (öğretmen adaylarının) bir kısmı Anadolu Lisesi'nde, bir kısmı da Fen Lisesi'nde Öğretmenlik Uygulaması dersini tamamlamışlardır. Bu kapsamda mevcut araştırmada, lise öğrencilerine (1, 2, 3 ve 4) ve öğretmen adaylarına (5, 6, 7 ve 8) aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Öğrencilerin Almanca dil seviyeleri
2. Öğrencilerin Almanca dersine ilgi durumları
3. Öğrencilerin Almanca dersindeki başarı durumları
4. Öğrencilerin Almanca dersinde motivasyon durumları
5. Almanca dersinde kullanılan ders kitabı
6. Almanca dersinde kullanılan ders materyalleri
7. Almanca dersinde kullanılan dil
8. Almanca dersinde izlenen dil öğretim yöntemleri

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, öğretmen adayları ile öğrencilerin 2017-18 Eğitim-Öğretim yılında Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'ndeki Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin gözlemleri incelenmiştir. Mayr (1998) kitabı temel alınarak toplam 13 sorudan oluşan yeni bir anket kullanılmıştır. Bu anketten nicel araştırma yöntemleri ile elde edilen sonuçlar ile bu iki lisedeki Almanca dersinin uygulanması sırasında ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışma, Bursa Uludağ Üniversitesi Almanca Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıf öğretmen adayları ile Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'ndeki öğrenciler ile yürütülmüştür. Anadolu Lisesi'nde 20 (12 kız, 8 erkek) ve Fen Lisesi'nde 20 (14 kız, 6 erkek) olmak üzere toplam 40 gönüllü öğretmen adayına ve Anadolu Lisesi'nde 40 (14 kız, 26 erkek) ve Fen Lisesi'nde 40 (18 kız, 22 erkek) olmak üzere toplam 80 gönüllü öğrenciye hazırlanan anket soruları uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Anket, ikisi demografik bilgiler içeren toplam 13 sorudan oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde, çalışmaya katılan öğretmen adaylarının ve öğrencilerin cinsiyetlerini ve yaşlarını gösteren demografik veriler gösterilmiştir. İkinci bölümünde, liselerdeki haftalık ders saatleri ve dil laboratuvarının varlığı hakkında iki soru yer almaktadır. Üçüncü bölümünde, liselerdeki öğrencilerin Almanca dil seviyelerini, Almanca dersine ilgilerini, Almanca dersindeki başarılarını, Almanca dersindeki motivasyonlarını araştırarak sorular bulunmaktadır. Anketin bu bölümü, liselerde Almanca dersine katılan öğrencileri yakından tanıma fırsatı sağlamaktadır. Dördüncü bölümünde, derste hangi dilin, öğretim yönteminin, öğretim materyallerinin, becerilerin ve hangi ders kitabının kullanıldığını içeren dört soru yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışma boyunca araştırma etiği dikkate alınmıştır. Öğretmen adaylarının ve öğrencilerin e-posta adreslerine Google doküman uygulaması aracılığıyla hazırlanan anket gönderilmiştir. Anket

ile ilgili katılımcılara, araştırmanın gerekçesi ve alana katkılarına ilişkin kısa bir açıklama yapılmış, forma cevap veren katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Veri toplama aşaması Şubat 2018 ile Haziran 2018 arasında gerçekleşmiştir. Çalışma için toplanan veriler, 2020 yılından önce tamamlanmış olduğundan Etik Kurul Rapor'u alınmasına gerek duyulmamıştır.

Veri Analizi

Ankete verilen yanıtlara, Google hesabı üzerinden ulaşılmış ve tüm yanıtlar Excel formatında bilgisayara indirilmiştir. Liseler arasındaki benzerlik ve farklılıkların karşılaştırılması için SPSS 25 paket programı kullanılmış ve T-testleri yapılmıştır. Sonuçlar, yüzde (%) ve frekans değerleri ile tablolarda sunulmuş ve yorumlanmıştır. Anketin alfa değerleri, 0,72 ve 0,76 olarak hesaplanmış ve güvenilir kabul edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüş ve deneyimleri ve lise öğrencileri ile ilgili anket sonuçları verilmiştir. Verilerin karşılaştırması ile Almanca dersinin Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'ndeki uygulamalarına ilişkin benzerliklerin ve farklılıkların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

Öğretmen Adaylarına ve Öğrencilere Ait Demografik Sonuçlar

Bu araştırma, Öğretmenlik Uygulaması dersini alan 40 öğretmen adayının ve 80 lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarının ve öğrencilerin demografik özellikleri, Tablo 1 ve Tablo 2'de verilmiştir. Öğretmen aday grubunun %65'i kız (n=26) ve %35'i erkek (n=14) öğretmen adayından oluşmaktadır ve bu grubun yaş ortalaması 23,5'tir. Bu grubun %70 (n=28)'i Almanca dil becerilerini Türkiye'de edinirken, grubun %30 (n=12)'u ise Almanca konuşulan ülkelerde edinmiştir. Anadolu Lisesi öğrenci grubunun %35'i (n=14) kız (n=14) ve %65'i erkek (n=26) olup yaş ortalaması 16,85 iken, Fen Lisesi öğrenci grubunun %45'i kız (n=18) ve %55'i erkek (n=22) olup yaş ortalaması 17,15 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarına Ait Demografik Sonuçlar

		Frekans (n=40)	%
Cinsiyet	Kız	26	65
	Erkek	14	35
Almanca dil becerisi	Türkiye	28	70
	Yurt dışı	12	30
Yaş	Ortalama	23,5	

Tablo 2: Öğrencilere Ait Demografik Sonuçlar

Okul türü		Frekans (n=40)	%
Anadolu Lisesi	Cinsiyet		
	Kız	14	35
	Erkek	26	65
	Yaş	Ortalama	16,85
Fen Lisesi	Cinsiyet		
	Kız	18	45
	Erkek	22	55
	Yaş	Ortalama	17,15

Anadolu Lisesi ve Fen Lisesine Ait Bilgiler

Bu bölümde, anketin ikinci bölümünü oluşturan ve iki lise türünü (Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi) karşılaştırarak elde edilen veriler gösterilmiştir.

Tablo 3'de, Almanca dersinin haftalık ders saatleri ile ilgili bilgileri verilmiştir. Almanca dersi, her iki lisede 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda haftada 2 saat olarak okutulmaktadır. Ayrıca, her iki lisede dil laboratuvarı olmadığından Almanca dersi kendi sınıflarında yapılmıştır.

Tablo 3: Almanca Dersi Haftalık Ders Saatleri

Sınıflar	Anadolu Lisesi	Fen Lisesi
9. Sınıf	2	2
10. Sınıf	2	2
11. Sınıf	2	2
12. Sınıf	2	2

Araştırmanın bu kısmında, anketin üçüncü bölümünü oluşturan Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinin Almanca dil seviyeleri, derse olan ilgileri, dersteki başarıları ve motivasyon durumlarını gösteren veriler sunulmuştur. Tablo 4'teki öğrencilerin dil seviyeleri incelendiğinde, Anadolu Lisesi'ndeki grubun %60'nın *A1 düzeyinde* ve %40'nın *A2 düzeyinde* olduğu ve Fen Lisesi'ndeki grubun ise %5'i *A1*, %75'i *A2* ve %20'si *B1 düzeyinde* olduğu saptanmıştır. Veriler karşılaştırıldığında, Fen Lisesi'ndeki öğrencilerin Almanca dil seviyelerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Öğrencilerinin Almanca Dil Seviyeleri

Almanca dil seviyeleri	Anadolu Lisesi frekans / %	Fen Lisesi frekans / %
A1	24 / 60	2 / 5
A2	16 / 40	30 / 75
B1	----	8 / 20

Tablo 5'teki öğrencilerin Almanca dersine ilgi durumlarına bakıldığında, Anadolu Lisesi grubunun Almanca derslerine ilgilerinin %70'nin *kısmen ilgili*, %15'inin *ilgili* şeklinde, Fen Lisesi grubunun ise Almanca dersine olan ilgilerinin %45'nin *ilgili* ve %55'nin *çok ilgili* şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler incelendiğinde, Fen Lisesi'ndeki öğrencilerin Almanca dersine olan ilgilerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Öğrencilerinin Almanca Dersine İlgi Durumları

Almanca dersine ilgi durumları	Anadolu Lisesi frekans / %	Fen Lisesi frekans / %
Hiç ilgili değil	----	----
İlgili değil	----	----
Kısmen ilgili	28 / 70	----
İlgili	6 / 15	18 / 45
Çok ilgili	6 / 15	22 / 55

Tablo 6'daki öğrencilerin Almanca dersindeki başarı durumlarına göre, Anadolu Lisesi grubunun %65'i *kısmen başarılı* ve %35'i *başarılı* iken, Fen Lisesi grubunun %75'i *başarılı* ve %25'i *çok başarılı*'dır. Bu karşılaştırmadan, Fen Lisesi öğrencilerinin Almanca dersindeki başarılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Öğrencilerinin Almanca Dersindeki Başarı Durumları

Almanca dersindeki başarı durumları	Anadolu Lisesi frekans / %	Fen Lisesi frekans / %
Hiç başarılı değil	----	----
Başarısız	----	----
Kısmen başarılı	26 / 65	----
Başarılı	14 / 35	30 / 75
Çok başarılı	----	10 / 25

Tablo 7'deki öğrencilerin Almanca dersindeki motivasyonları incelendiğinde, Anadolu Lisesi grubunun %25'inin *başarılı*, %70'inin *çok başarılı* ve %5'inin ise *kısmen başarılı* olduğu ve Fen Lisesi grubunun ise %50'sinin *çok başarılı* ve %50'sinin *başarılı* olduğu saptanmıştır. Her iki lisede de öğrencilerin Almanca dersinde motivasyonlarının yüksek olduğu açıkça görülmektedir.

Tablo 7: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Öğrencilerinin Almanca Dersinde Motivasyon Durumları

Öğrencilerin motivasyon durumları	Anadolu Lisesi frekans / %	Fen Lisesi frekans / %
Hiç başarılı değil	----	----
Başarısız	----	----
Kısmen başarılı	2 / 5	----
Başarılı	10 / 25	20 / 50
Çok başarılı	28 / 70	20 / 50

Bu bölümdeki tablolarda verilen bulgular, anketin dördüncü bölümünde yer alan liselerde hangi ders kitabının, derste hangi dilin, hangi ders materyallerinin, hangi ders yöntemlerinin ve hangi dil becerilerinin kullanıldığını göstermektedir.

Tablo 8'de, her iki lisede hangi ders kitabının kullanıldığı gösterilmiştir. Anadolu Lisesi Almanca dersinde "*Jugendjournal A1.1-2*" ve Milli Eğitim Bakanlığı'ndan "*Wie bitte A1-2*" ders kitapları kullanılmıştır. "*Jugendjournal*" ders kitabı, haftada 2 ile 4 saat Almanca dersleri alan öğrencilere önerilmektedir. Bu kitap, Almanca dersi müfredatında belirtilen A1.1-2 seviyesine uygun olarak oluşturulmuştur. Özellikle gençler için görsel perspektife odaklanır ve dilbilgisi özetleri sunar. Kitaptaki ses dosyaları, internetten indirilebilir. "*Wie bitte*" ders kitabı ise, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan güncel bir ders kitabıdır. Ders kitabı ve çalışma kitabı olmak üzere iki bölümden oluşur. Ders kitabı, sekiz üniten oluşmaktadır ve her ünitenin üç içeriği vardır. Ders kitabında, her ünitenin sonunda öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri gözden geçirebilecekleri bir test sayfası bulunmaktadır. Çalışma kitabındaki her ünitenin sonunda, öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri değerlendirebilecekleri bir öz değerlendirme formu mevcuttur.

Fen Lisesi Almanca dersinde ise, *Lingua* Yayınevi tarafından hazırlanan "*Willkommen Deutsch A1.1-2*" ders kitabı kullanılmıştır. Üç ciltten oluşan bu kitabı, akıllı tahtada bir usb aracılığı ile kullanmak mümkündür. Öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek amacıyla içerisinde çok sayıda resim, alıştırma, eğitici oyun ve video mevcuttur.

Tablo 8: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca Dersinde Kullanılan Ders Kitabı

Anadolu Lisesi	Fen Lisesi
Jugendjournal A1.1-2 Deutsch mit Spring Verlag Wie bitte A1-2 Bildungsministerium	Willkommen Deutsch A1.1-2 - Lingua Verlag

Tablo 9'da Almanca dersinde kullanılan ders materyalleri incelendiğinde, her iki lisede de ilk sırada ders kitabı gelmektedir. Bir grup araştırmacı, ders kitabının öğrencilerde yaratıcı öğrenmeyi desteklemediğini iddia ederken, diğer bir grup ise öğretmenlerin dersi yapabilmeleri için en büyük yardımcısının ders kitabı olduğunu savunur. Tablodaki verilere bakıldığında, Anadolu Lisesi'nde %85 "*Jugendjournal A1.1-2*" ve "*Wie bitte!*" ders kitabının ve %15 *akıllı tahtanın* kullanılmakta olduğu görülmektedir. Fen Lisesi'nde ise, *akıllı tahta* kullanımı yüzdesi oldukça yüksek (%95) bulunmuştur. "*Willkommen Deutsch A1.1-2*" ders kitabının usb yardımıyla akıllı tahtada kullanılmasının bu sonuca etki ettiği düşünülmektedir. Ayrıca derslerde, %5 oranında *fotokopi* gibi ders materyalleri de kullanılmıştır.

Tablo 9: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca Dersinde Kullanılan Ders Materyalleri

Kullanılan ders materyalleri	Anadolu Lisesi frekans / %	Fen Lisesi frekans / %
Ders kitabı	17 / 85	----
Akıllı Tahta	3 / 15	19 / 95
Fotokopiler	----	1 / 5
Projektör	----	----
CD-Çalar	----	----

Tablo 10'a göre, her iki lisede Almanca dersinde öğretim dili olarak hem Türkçe'nin hem de Almanca'nın kullanıldığı belirlenmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) dilde yeterlilik seviyesi için önerdiği ders saatlerine göre (Trim, Brian & Daniel, 2001) öğrencilerin başlangıç düzeyinde oldukları tespit edilmiştir. Almanca dersinin haftada 2 saat olduğu düşünüldüğünde, öğretmenlerin derste *Türkçe*'ye yöneldikleri ve öğrencilerin *Almanca*'yı etkili bir şekilde kullanmaya yeterli zamanları olmadığı söylenebilir.

Tablo 10: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca Dersinde Kullanılan Dil

Anadolu Lisesi	Fen Lisesi
Türkçe ve Almanca	Türkçe ve Almanca

Tablo 11'de verilen Almanca dersinde izlenen dil öğretim yöntemlerine göre, *Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi*'nin Anadolu Lisesi'nde %70 ve Fen Lisesi'nde %35 oranında, *İletişimsel Yöntem*'in Fen Lisesi'nde %50 ve Anadolu Lisesi'nde %20 oranında, *İşitsel ve Görsel Yöntem*'in Anadolu Lisesi'nde %5 ve Fen Lisesi'nde %15 oranında ve *Düzvarım Yöntemi*'nin ise Anadolu Lisesi'nde %5 oranında derslerde kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 11: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca Dersinde İzlenen Dil Öğretim Yöntemleri

İzlenen dil öğretim yöntemleri	Anadolu Lisesi frekans / %	Fen Lisesi frekans / %
Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi	14 / 70	7 / 35
İletişimsel Yöntem	4 / 20	10 / 50
İşitsel-Dilsel Yöntem	1 / 5	3 / 15
Düzvarım Yöntemi	1 / 5	----

Tablo 12'de, Almanca dersinde hangi dil becerilerinin daha yoğun olarak kullanıldığı verilmiştir. Bulgulara göre, Anadolu Lisesi'nde *Yazma Becerisinin* %55, *Okuma Becerisinin* %25, *Konuşma Becerisinin* %10 ve *Dinleme-Anlama Becerisinin* %10 oranında kullanıldığı belirlenmiştir. Fen Lisesi'nde ise, *Konuşma Becerisinin* %55, *Dinleme-Anlama Becerisinin* %40 ve *Okuma Becerisinin* %5 oranında kullanıldığı bulunmuştur. Veriler karşılaştırıldığında, Fen Lisesi'nde *Konuşma Becerisine* (%55) daha çok ağırlık verildiği görülmüştür. Ancak haftalık 2 saat olan Almanca dersinde, öğretmenlerin tüm dil becerilerine eşit ağırlıkta yer veremeyeceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 12: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca Dersinde Kullanılan Dil Becerileri

Kullanılan dil becerileri	Anadolu Lisesi frekans / %	Fen Lisesi frekans / %
Konuşma Becerisi	2 / 10	11 / 55
Dinleme-Anlama Becerisi	2 / 10	8 / 40
Okuma Becerisi	5 / 25	1 / 5
Yazma Becerisi	11 / 55	----

Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca Dersine İlişkin T-Testi Sonuçları

Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca dersine ilişkin sorular arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için t-Testi tekniği uygulanmıştır. Tablo 13'deki bulgular, öğretmen adaylarının (AL=20/FL=20) ve lise öğrencilerinin (AL=40, FL=40) liselere göre belirlenen ortalama değerlerini (M), standart sapma (SD) ve sorular arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ($p<0,05$) göstermektedir.

Tablo 13: Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca Dersine İlişkin Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Anket Soruları	Liseler	N	M	SD	t	df	p
1. Öğrencilerin Almanca dil seviyeleri	AL*	40	1,40	0,112	4,781	38	0,000
	FL**	40	2,15	0,109			
2. Öğrencilerin Almanca dersine ilgi durumları	AL	40	3,45	0,759	5,378	38	0,000
	FL	40	4,55	0,510			
3. Öğrencilerin Almanca dersindeki başarı durumları	AL	40	3,35	0,489	6,090	38	0,000
	FL	40	4,25	0,444			
4. Öğrencilerinin Almanca dersinde motivasyon durumları	AL	40	4,65	0,587	-0,860	38	0,395
	FL	40	4,50	0,130			
5. Almanca dersinde kullanılan ders kitabı/materyalleri	AL	20	1,30	0,733	10,216	22,509	0,000
	FL	20	3,05	0,224			
6. Almanca dersinde izlenen dil öğretim yöntemleri	AL	20	1,75	1,251	2,502	38	0,017
	FL	20	2,80	1,399			
7. Almanca dersinde kullanılan dil becerileri	AL	20	3,25	1,020	-6,082	38	0,000
	FL	20	1,65	0,587			

*AL: Anadolu Lisesi

**FL: Fen Lisesi

Tablo 13'deki veriler incelendiğinde, Fen Lisesi'ndeki öğrencilerin Almanca dil seviyelerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda Fen Lisesi öğrencilerinin Almanca dersine *ilgi* durumlarının (M=4,55) Anadolu Lisesi öğrencilerinden (M=3,45) yüksek olduğu görülmüştür. Almanca derslerine *ilgi* durumuna ilişkin veriler, iki lise arasında istatistiksel bir farkın olduğunu göstermiştir ($p<0,00$). Bu sonuç, Fen Lisesi'ndeki öğrencilerin Almanca dersine daha fazla *ilgi* duyduklarını pekiştirmiştir. Öğrencilerin Almanca dersindeki *başarı* durumları incelendiğinde, Fen Lisesi öğrencilerinin (M=4,25) daha *başarılı* oldukları ve her iki lise arasında istatistiksel bir farkın olduğu belirlenmiştir ($p<0,00$). Almanca dersinde öğrencilerin *motivasyon* durumları incelendiğinde, iki lise arasında istatistiksel bir fark tespit edilememiştir ($p<0,395$). Bu sonuç, her iki lisedeki Almanca dersinde öğrencilerin *motivasyon* durumlarının aynı seviyelerde olduğunu göstermiştir. Almanca dersinde kullanılan *ders kitabı/materyalleri* incelendiğinde, her iki lise arasında istatistiksel bir farkın olduğu bulunmuştur ($p<0,00$). Bu farkın, Fen Lisesi'nde *usb* ve *akıllı tahta* destekli "Willkommen Deutsch A1.1-2" ders kitabından kaynaklandığı düşünülmektedir. Almanca dersinde izlenen *dil öğretim yöntemleri*ne bakıldığında, her iki lise arasında istatistiksel bir farkın olduğu saptanmıştır ($p<0,017$). Anadolu Lisesi'nde *Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi* ağırlıklı olarak kullanılırken, Fen Lisesi'nde *İletişimsel Yöntem*'in kullanılması bu farka neden olabilir. Almanca dersinde kullanılan dil becerileri için elde edilen veriler, istatistiksel bir fark ($p<0,00$) olduğunu göstermiştir. Anadolu Lisesi'nde *Okuma Becerisi* ve *Yazma Becerisi* ağırlıklı olarak kullanılırken, Fen Lisesi'nde *Konuşma Becerisi* ve *Dinleme-Anlama Becerisi* daha ağırlıklı kullanılması bu farka neden olabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı, Bursa Uludağ Üniversitesi Almanca Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıf öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde Almanca dersinde kullanılan ders

kitabı/materyalleri, Almanca dersinde kullanılan dil, Almanca dersinde izlenen dil öğretim yöntemleri ve Almanca dersinde kullanılan dil becerileri hakkındaki deneyimleri ile Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinin Almanca dil seviyeleri, Almanca dersine ilgi durumları, Almanca dersindeki başarı durumları, Almanca dersinde motivasyon durumlarını içeren verileri tespit etmek ve karşılaştırmaktır.

Elde edilen veriler, iyi bir lise olarak görülen (Yavuz, Gülmez & Özkaral, 2016: 1662) Fen Lisesi öğrencilerinin, öğrenme kapasitelerinin beklendiği gibi daha yüksek olduğu göstermiştir (Umar & Reis, 2014: 8). Ayrıca, Fen Lisesi öğrencilerinin Almanca dil seviyelerinin, Almanca dersine ilgilerinin ve Almanca dersindeki başarılarının Anadolu Lisesi öğrencilerinden daha yüksek saptanmıştır. Dil seviyelerine ait Tablo 4'deki veriler incelendiğinde, Fen Lisesi öğrencilerinin Almanca dil seviyelerinin daha iyi olduğu görülmüştür. Buna karşın, haftalık Almanca ders saati yeterli görülmemektedir (Can & Can, 2014; Çetintaş, 2015: 7). Öğrencilerin hedef dil ülkesi ile temasları ve okul dışında Almancayı kullanma olanakları olmadığından, dil seviyelerini de geliştirmeleri kısıtlanmaktadır.

Tablo 5'teki veriler, haftalık ders saatinin 2 saat olmasına rağmen her iki lisedeki öğrencilerin de Almanca dersine ilgilerinin olduğunu göstermesine karşın, Fen Lisesi'ndeki öğrencilerin istatistiksel olarak daha ilgili oldukları bulunmuştur. Literatürdeki bazı araştırmalar (TED, 1983: 86-87), üniversite baskısı, not kaygısı, diğer derslerdeki başarıları gibi birçok nedenden ötürü öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye ilgisiz olduklarını göstermiştir (Baloğlu, 2013). Hatta öğrenciler, yabancı dil dersleri dışındaki derslerinin lise ve üniversite eğitimleri için daha önemli olduğuna inanmaktadırlar. Bu etkenler yabancı dil derslerini, özellikle de ikinci yabancı dil derslerini olumsuz etkilemektedir. Diğer açıdan bakıldığında toplum, aileler ve öğretmenler yabancı dil öğrenimini okullarda ve mesleki yaşamda bir zorunluluk olarak görmelerine karşın, öğrenciler ise bu motivasyondan yoksunlardır, herhangi bir yabancı dil öğrenmeyi uzun ve zorlu bir yolculuk olarak görmektedirler. Bu yolculukta, öğrencilerin en çok öğretmenlerini model aldığını ve dolayısıyla öğretmenlerin önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz (Yavuz, Gülmez & Özkaral, 2016: 1663). Özetle öğretmenin rolü, yabancı dilin sadece konuşmak için kullanılmadığını, aynı zamanda bu dilin mesleklerinde, başka kültürleri tanımada ya da gelecekteki yaşamlarının gereksinimlerine göre de kullanılabileceğini öğrencilere anlatmaktır.

Öğrencilerin Almanca dersindeki başarı durumlarına ilişkin Tablo 6 ve 13'deki sonuçlar, iki lise arasında istatistiksel bir fark olduğunu göstermiştir. Bazı araştırmalarda öğrencilerin derslerdeki deneyimlemelerinin başarılı olduğunu kanıtlamak için öğrenci merkezli faaliyetlerin daha çok yer alması önerilmektedir (Çetintaş & Genç, 2005: 76). Kırmızı (2011: 203) çalışmasında, derste öğrenci merkezli faaliyetlerin yabancı dil derslerinde öğrencilerin başarılarını arttığını belirtmiştir. Bu nedenle öğretmenler, yabancı bir dil öğrenme yolunda öğrencilerini teşvik etmeyi başarırlarsa, yabancı dilin ömür boyu öğrenilmesi için bir temel atılmış olur. Bu sonuçlardan, dil öğrenme başarısının hem öğretmen hem öğrencilerin ellerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7 ve 13'de görüldüğü gibi, her iki lisede de öğrencilerin motivasyon durumları üst düzeydedir. Bu sonucu, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'ndeki öğretmenlerin uzun süre Almanya'da yaşamış olması ve Almancayı bir ana dilci kadar iyi bilmeleri, öğrencilerin Almanca dersindeki motivasyonlarını olumlu etkilediği düşünülmektedir. Öğretmenin bilgisi, yönlendirmesi ve tutumlarının da öğrenci motivasyonunda belirleyici olduğu tespit edilmiştir (Karçiç & Çetin, 2015: 984; Çetintaş, 2015: 11). Bu açıdan bakıldığında bir yandan hedef dilinin kültürünü sınıfa getirmiş, öte yandan öğretmenlerin Almanya'da edindikleri deneyimlerini öğrencilere aktarmaları ve sınıfta kullanmaları sağlanmıştır. Bu durumun, öğrencilerin motivasyonunu olumlu yönde etkilediği açıkça görülmektedir. Yukarıdaki paragrafta belirtildiği gibi, öğretmenlerin öğrencilerin dil öğrenme başarısı üzerindeki etkileri de öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı düşünülmektedir.

Çetintaş (2015:11) yaptığı çalışmada, yabancı dil öğretiminde derslerdeki motivasyon ve ilgi durumlarının yanında öğretmenin derste kullandığı dil becerilerinin de önemli bir faktör olduğunu ele almıştır. Hangi becerilerin uygulanabileceği ise, okullardaki sınıf donanımı, dil laboratuvarının varlığı ve ders sayısı gibi bazı ön koşullara bağlıdır. Bu araştırmada yer alan Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'nde, haftalık 2 ders saati olarak Almanca dersinin öğrencilere okutulduğu ve bir dil laboratuvarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Tablo 9 ve 13'deki sonuçlar incelendiğinde, her iki lisede de derslerin akıllı tahta ve projektör olan sınıflarda yapılmasına karşın, Fen Lisesi'nde ders materyalleri açısından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Bu farkın, ders kitabı ile birlikte akıllı tahtanın da aktif olarak kullanılmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Son yıllarda ortaya çıkan gelişmeler, sadece öğretmenin sınıftaki öğrenciler üzerindeki dil öğretim sürecinin değil, aynı zamanda öğrencilerin dil öğrenim süreçleri içerisinde derste izlenen dil yöntemlerinin de önemli bir etken olduğunu göstermiştir. Dil öğretim yöntemleri, dersin öğrencilere nasıl aktarılacağı konusunda öğretmenlere rehberlik eder ve derste öğrenciyi gösterilen hedeflere ulaştıracak bir araçtır (Memiş & Erdem, 2013: 298). Yabancı dil öğretimi dilbilgisi yapıları, kelime hazinesi ve kelimelerin telaffuzu gibi bilgilerin öğrencilere aktarıldığı bir süreç olarak tanımlanır. Tablo 11'e bakıldığında, her iki lisede Almanca dersinde farklı dil yöntemlerinin kullanıldığı görülmüştür. Anadolu Lisesi'nde Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi ağırlıklı olarak kullanılırken, Fen Lisesi'nde İletişimsel Yöntem'in uygulandığı görülmektedir. Akpınar Dellal çalışmasında (2005: 15), liselerde Almanca dersinde dilbilgisi ve kelime bilgisinin en önemli öğrenme öğeleri olduğunu, öğretmen ve metin merkezli dilbilgisi yapılarına odaklanıldığını tespit etmiştir. Ancak Oflaz (2015: 708)'ın araştırmasına göre, dilbilgisi ve kelime bilgisi gibi dil öğrenim yöntemleri ile öğrencilerin derslerde bağımsız iletişim kurmalarına izin verilmediğini tespit edilmiştir. Bu süreçte, dilbilgisi aktarımı ile birlikte iletişim becerilerini edinme derslerde eşit derecede öneme sahiptir. Konuya bu açıdan yaklaşırsak, dil öğretimi de öğrenci odaklı olmalı ve iletişimsel amaçlara da hizmet etmelidir. Ayrıca etkili dil öğretimi için sınıfta sosyal ve kültürel özelliklere dayalı farklı yöntemler kullanmak, adapte etmek ve geliştirmek dil öğretimini teşvik edeceği düşünülmektedir.

Tablo 12'de her iki lisede de Almanca dersinde farklı dil becerilerine odaklanıldığı görülmüştür. Anadolu Lisesi'nde daha çok Okuma Becerisi ve Yazma Becerisi ağırlıklı olarak uygulanırken, Fen Lisesi'nde ise Konuşma Becerisi ve Dinleme-Anlama Becerisi daha ağırlıklı kullanılmış ve ortaya çıkan farkın farklı becerilerin kullanılmasından kaynaklandığı söylenebilir. Almanca dersinin haftada 2 saat olması, her iki lisede de dil laboratuvarının olmaması ve sınıflardaki donanım eksikliği dikkate alındığında (Çetintaş & Genç, 2005: 79), derslerde tüm dil becerilerine yer vermenin zor olduğu sonuçlardan da açıkça görülmektedir.

Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi Almanca dersine ilişkin Tablo 13'deki t-Testine ait sonuçlara bakıldığında, Fen Lisesi'ndeki öğrencilerin Almanca dil seviyelerinin, Almanca dersine ilgilerinin ve Almanca dersindeki başarılarının Anadolu Lisesi'ndeki öğrencilere göre istatistiksel olarak daha anlamlı olduğu görülmektedir. Benzer sonuçlar, literatürde yapılan farklı çalışmalarla da uyumludur (Mutlu, 2006: 160; Ayık & Özdemir & Yavuz, 2007: 450; Umar & Reis, 2014: 8). Öğrencilerin Almanca dersindeki motivasyon durumları ise, fark göstermeyen tek istisna olarak tespit edilmiştir. Buradan her iki lisede de öğrencilerin motivasyon durumlarının yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Fen Lisesi'nde Almanca dersinde kullanılan ders kitabı/materyalleri, Almanca dersinde izlenen dil öğretim yöntemleri ve kullanılan dil becerilerinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Sonuç olarak bu araştırma, öğretmen adaylarına okul stajları sırasında pedagojik yeterliliklerini deneyimleme, sorgulama ve inceleme fırsatı verecektir. Burada özellikle yeni bir bilgi öğrenilirken sağlıklı ve etkili iletişimin önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır (Yürekli Kaynardağ 2017: 8). Bu süreçte, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmeleri ve öğretmenlerinin de öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına saygı duymaları önemlidir. Bu durumun öğrenme ortamına (sınıf) yansıtılması

gerekmektedir. İletişim hem öğrencileri hem de öğretmenleri içeren iki yönlü bir süreç olsa da, sınıfta iletişimi sürdüren öğretmenlerdir. Fassinger (1995) ve Higgins (2006)'e göre, etkili öğrenmenin bir anahtarı olarak sınıfta etkileşim, katılım ve geri bildirimin önemi vurgulanmıştır. Bu nedenle öğretmen adaylarının teorik olarak bildikleri ve yapmaları gereken eylemleri, dersteki uygulamalarında ilişkilendirmeleri ve kullanmaları önemlidir (Brod, Werkle-Bergner ve Shing 2013).

Yukarıdaki bilgiler kapsamında bu araştırma, yeni öğrenilen teorik bilgilerin uygulama sırasında kullanılmasının iyi bir pedagojik anahtar olduğunu öğretmen adaylarına göstermektedir. İyi pedagojik eğitime sahip bir öğretmenin, öğrenci katılımı ve öğrenme konusunda daha hassas olabileceği ve öğrencilere daha saygılı bir beden dili geliştirebileceği tespit edilmiştir. Bununla bağlantılı olarak Ünal (2013: 418) çalışmasında, göz temasının ve ayrıca vücut dilinin özel bir önem taşıdığını vurgulamış ve öğretmenlerin öğrencilerin yabancı dil öğretimine olan ilgisini uyandırmak ve sürdürmek için bundan faydalanmaları gerektiğini ifade etmiştir.

Özetle, öğretmen adaylarına öğretim sürecine odaklanma fırsatı verildiğinde Öğretmenlik Uygulaması dersinin onlar üzerinde olumlu etkilere neden olacağı söylenebilir. Öğretmenlik Uygulaması dersi sırasında öğretmen adaylarının ders içeriğini aktarmaya yönelik metodolojik adımları sadece inceleme ve uygulamaları değil, aynı zamanda öğretmenlerin öğrencilerle sınıfta nasıl iletişim kurduklarını da gözlemlmeleri önemlidir. Bu durum, öğretmen adaylarına öğretmen gözlüğünü takma ve bu gözlükten ders sürecine bakma fırsatı verecektir.

Bu çalışma, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'nde 40 Almanca öğretmen adayı ve 80 lise öğrencisi ile yapılan sınırlı ve küçük bir vaka çalışması olarak görülmelidir ve farklı seviyelerdeki lise türleri ile araştırma genişletilebilir. Araştırma, daha fazla sayıda Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi'nde gerçekleştirilmiş olsaydı, farklı sonuçların da ortaya çıkabileceği olasıdır. Bu şekilde, Almanca öğretmen adaylarının Yabancı Dil öğretim süreci kapsamındaki sorunlarla baş etmeleri ve çözüm önerileri ortaya koymaları sağlanabilir, iyileştirme ve geliştirme önerileri sunmaları ve yeni gelişmelere açık olmaları teşvik edilebilir.

Kaynakça

- Akpınar-Dellal, N. (2005). Interkulturelles Lernen in der Unterrichtspraxis Ergebnisse einer empirischen Forschung an zwei Anadolu-Gymnasien. *Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 10(2), 5-27.
- Alshurman, M. (2015). Democratic education and administration. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 176, 861-869. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.551>
- Ayık, Y. Z., Özdemir, A. & Yavuz, U. (2007). Lise Türü ve Lise Mezuniyet Başarısının, kazanılan Fakülte ile ilişkinin veri Madenciliği Tekniği ile Analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 441-454.
- Avramidis, E., Bayliss, P. & Burden, R. (2000). Student teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educationalneeds in the ordinary school. *Teaching and Teacher Education*, 16 (3), 277-293. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(99\)00062-1](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(99)00062-1)
- Avramidis, E. & Kalyva, E. (2007). The influence of teaching experience and professional development on Greek Teachers' attitudes towards inclusion. *European Journal of Special Needs Education*, 22 (4), 367-389. <https://doi.org/10.1080/08856250701649989>
- Baloğlu, M. (2013). Öğrenme Yaklaşımları. (Ed. M. Baloğlu). *Öğrenme Psikolojisi*. (s. 1-12). Nobel Yayıncılık.

- Bennack, J. & Jürgens, E. (2002). Schulpraktika in Lehramtsstudiengängen“, in: Hans-Uwe Otto et al. (Hrsg.), *Erziehungswissenschaft: Lehre und Studium*. Springer Fachmedien, 143-160. http://doi.org/10.1007/978-3-322-93238-9_12
- Brod, G., Werkle-Bergner, M. & Shingi Y.L. (2013). The Influence of Prior Knowledge on Memory: A Developmental Cognitive Neuroscience Perspective. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, 7, 1–13. <https://doi.org/10.3389/fnbeh.2013.00139>
- Can, E. & Can C. (2014). Türkiye’de ikinci yabancı dil öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 43-63.
- Çetintaş, B. & Genç, A. (2005). Almanca öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüş ve deneyimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 75-84.
- Çetintaş, B. (2015). Aktuelle Regelungen zum Sprachen-Unterricht an türkischen Grund- und Mittelschulen. In AMuSE-Approaches to Multilingual Schools in Europe, Lifelong Learning Programme, (6), 1-24.
- Europäische Agentur für Entwicklungen in der sonderpädagogischen Förderung (2012). *Inklusionsorientierte Lehrerbildung in Europa. Ein Profil für inklusive Lehrerinnen und Lehrer*. Selbstverlag.
- Fassinger, P. A. (1995). Understanding Classroom Interaction: Students’ and Professors’ Contributions to Students’ Silence. *The Journal of Higher Education*, 66(1), 82–96. <https://doi.org/10.1080/00221546.1995.11774758>
- Gündoğdu, M. (2013). *Einige kritische Gedanken zur Lehrerausbildung für Deutsch in der Türkei*. Universitätsbibliothek Johann Christian Senckenberg.
- Hatipoğlu, S. (2009). Sprachkompetenz als elementare Dimension der Ausbildung von Fremdsprachenlehrern: Selbstbewertungen der Lehramtsanwärter für Deutsch. *Muttersprache* 119(1), 33-46.
- Hecht, P. (2014). Inklusionsbezogene Selbstwirksamkeitsüberzeugungen von Studierenden und Lehrpersonen im Berufseinstieg. *Erziehung und Unterricht*, 164(3-4), 228-235.
- Higgins, S. (2006). Opening Classroom Interaction: The Importance of Feedback. *Cambridge Journal of Education*, 36(4), 485–502. <https://doi.org/10.1080/03057640601048357>
- Karçiç, A. & Çetin, M. (2015). Yabancı Dil Türkçe Öğreniminde Konuşma Becerisinin Gelişimini Engelleyen Kaygılar Üzerine (Bosna Hersek Örneğinde). *Turkish Studies*, 10(11), 971-986 <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8496>.
- Kırmızı, B.(2011). Almanca Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Becerileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 193-206.
- Kopp, B. (2009). Inklusive Überzeugung und Selbstwirksamkeit im Umgang mit Heterogenität– Wie denken Studierende des Lehramts für Grundschulen? *Empirische Sonderpädagogik*, 1(1), 5-25.
- Kraska, J. & Boyle, C. (2014). Attitudes of preschool and primary school pre-service teachers towards inclusive education. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 42(3), 228-246. <https://doi.org/10.1080/1359866X.2014.926307>
- Kullmann, H., Lütje-Klose, B., Textor, A., Berard, A. & Schitow, K. (2015). Inklusiver Unterricht – (Auch) eine Frage der Einstellung! Eine Interviewstudie über Einstellungen und Bereitschaften von Lehrkräften und Schulleitungen zur Inklusion. (Hrsg. Siedenbiedel & C.

- Theurer), *Theorie und Praxis der Schulpädagogik*, 28, 181-196. <https://doi.org/10.2307/j.ctvss3xb2.16>
- Küçükahmet, Leyla (2002), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Nobel Yayınları.
- Mayr, J. (1998). *Fragebögen zur Erkundung des Lehrens und Lernens an der Pädagogischen Akademie. Eine Materialsammlung*. Pädagogische Akademie der Diözese.
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2016). *Jugendjournal A1.1-2*, Deutsch mit Spring Verlag.
- Memiş, M. R, Erdem, M.D. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler. *Turkish Studies*, 8(9), 297-318. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5089>, p. 297-318
- Millî Eğitim Bakanlığı (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Kanun no: 1739. Sayı: 14574. Madde: 43.
- Mutlu, M. (2006). The relation between the learning styles of the students in Anatolian high schools, Anatolian teachers' high schools, science high schools and their attitudes towards biology course. *International Journal of Environmental and Science Education*, 1(2), 148-162.
- Oflaz, A. (2015). Geleneksel ve Alternatif Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinde Almanca Kelime Öğretimi. *Turkish Studies*, 10(3), 695-712. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7941>
- Özkılıç, R., Bilgin, A. & Kartal, H. (2008). Evaluation of Teaching Practice Course according to Opinions of Teacher Candidates. *Elementary Education Online*, 7(3), 726-737. <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Özdaş, F., Ekinci, A. & Bindak, R. (2014). Öğretmenlerin demokrasiye ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü University Journal of Faculty of Education*, 15(3), 65-81. <https://doi.org/10.17679/inuefd.15384557>
- Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T. & Canoğlu, Y. (2018). Wie bitte? A1-2 (Ed. M. Ekti ve E. Zengin)., MEB Yayınları.
- Print, M., Ornstrom, S. & Nielsen, H. S. (2002). Education for democratic processes in schools and classrooms. *European Journal of Education*, 37(2), 193-210. <https://doi.org/10.1111/1467-3435.00102>
- Schäfer, E., Mordel, J. & Mendzheritskaya, J. (2018). Zwischen den Sprachen. Ein Konzept zur Förderung der fremdsprachlichen Kompetenz von Lehramtsstudierenden im fachdidaktischen Seminar Französisch“, *die hochschullehre*, 4, 459-476.
- Sağlam, H.İ. & Ural, S.N. (2011). İlköğretim öğrencilerinin demokratik tutum düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(22), 161-180.
- Seefeldt, C., Castle, S. & Falconer, R. C. (2015). *Okul öncesi/ilkokul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi*. (Ed. S. Coşkun-Keskin)., Nobel Akademi.
- Savolainen, H., Engelbrecht, P., Nel, M. & Malinen, O.-P. (2012). Understanding Teachers' Attitudes and Self-Efficacy in Inclusive Education: Implications for Pre-Service and In-Service Teacher Education. *European Journal of Special Needs Education*, 27(1), 51-68. <https://doi.org/10.1080/08856257.2011.613603>
- Tokol, F. (2016). *Willkommen Deutsch A1.1-2*, Lingua Verlag.
- Trim, J., Brian, N. & Daniel C. (2001). *Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*. Langenscheidt.

-
- Türk Eğitim Derneği (TED) (1983). *Ortaöğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları*. Türk Eğitim Derneği, Şafak Matbaası.
- Umar, Ç. N., Reis, Z. A., (2014). Karma öğrenme yöntemi ile farklılaştırılmış öğretim ortamının üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 1-30.
- Ünal, D. Ç. & Altay, İ.F. (2013). Öğretmenlik uygulaması dersinin yabancı dil öğretmeni adaylarının sözsüz iletişim kullanma düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 417-429.
- Yavuz, M., Gülmez, D. & Özkaral, T. C. (2016). Fen Lisesi Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile ilgili Deneyimlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 24(4), 1655-1672.
- Yücel, M. (2018). Ansichten von Lehramtskandidaten und Lehrkräften der Deutschlehrausbildung im Hinblick auf das Schulpraktikum am Beispiel der Universität Trakya. *Dialog Interkulturelle Zeitschrift für Germanistik*, 6(2), 169-182. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/diyalog/issue/42128/507236>.
- Yürekli Kaynardağ, A. (2017). Pedagogy in HE: does it matter? *Studies in Higher Education*, 44(1), 111-119. <https://doi.org/10.1080/03075079.2017.1340444>